

Wieś 18 km na pn-w od Krakowa. Pałac i park położone na łagodnym, zachodnim stoku doliny Kościeleckiego potoku, stanowią lokalną dominantę krajobrazową, słabo wystającą się na tle wsi i pól.

1358 miał powstać tu zameczek myśliwski Kazimierza Wielkiego w lasku Ochodza. (Lepkowski str. 72)

1697-1730 Stefan Morsztyn przerabia istniejący tu dwór, na pałac z ogrodem włoskim. Prace przy ogrodzie wykonuje inż. le sieur Seret, około roku 1712. W obręb założenia wchodzi: zwierzyńiec, kanały wodne, kaplica i fontanny. Do tegoż ogrodu zamawia Morsztyn drewnianą figurę Bachusa u Marcina Przybelowicza ze Stanątek. (Tomkiewicz 111)

Po 1773 Konstancja z Dembińskich Wodzicka przeprowadza w ogrodzie znaczne zmiany, między innymi przebudowuje kaplicę na altanę. (Tomkiewicz str. 112)

1811 Plan Kościelnik przedstawia założenie ogrodowe wraz z pałacem, dwoma oficynami i bramą skupionymi wokół obszernego dziedzińca. Po bokach pałacu dwa boskety. Za pałacem od pld ogród na tarasach. Na pierwszym dwie duże kwatery z kaplicą od zachodu, na drugim dwie mniejsze kwatery zamawian przedzielone przez środek aleją. Kościelecki potok łączy swym biegiem (a od Cła częściowo kanałem) opisane założenie ze zwierzyńcem na Ochodzy. Jest to owalna wyspa oblana wodą starorzecza wiślanego, podzielona na krzyż ścieżkami. W środku wyspy na prostokątnym stawie z półkolistym aneksem od pld, mieści się niewielki budynek. (WAP Kraków. Plany Osad Rzeczpospolitej Krakowskiej. Nr 37)

1848 Plan katastralny przedstawia ogród krajobrazowy ze śladami geometrycznego ukształtowania. Ogród ten wykonano wg. projektu Theinet'a. W tym też czasie kamienne balustrady tarasu ogrodu włoskiego przeniesiono do kościoła w Górcie Kościelnickiej. (Tomkiewicz str. 112)

1863 Lepkowski (str. 72) podaje opis Ochodzy: "Lasek ów otoczony rowem, który miał się ciągnąć aż do pałacu w Kościelnikach, a miały być ten kanał tak niegdyś szeroki, że łódką z Kościelnik do Ochodzy płynąć można było. Miłe, pustelne to ustronie, przecinają 4 dziki, szerokie aleje. W miejscu gdzie się schodzą te piękne ulice, widać ruiny czworobocznej budowli otoczonej rowem. Przed kilku laty

z ruiny te dawały jeszcze pojęcie o całości - tuż stawek."

1902 Tomkiewicz (str 113) podaje opis ogrodu: "...Ślady dawnego ogrodu włoskiego, okrąg starych lip, ozdoby architektoniczne, jak: dwa postumenty kamienne, kilka murów, ogromny krąg kamienny na kwiaty, mierzący około 4 m średnicy w kształcie płaskiego kosza plecionego stojącego na ziemi. W południowo zachodniej stronie, nie daleko pałacowi, na tarasie podmurowanym, altana murowana w kształcie pawiloniku centralnego barokowego o dachu chińskim..."

Stan obecny. Obszerny park krajobrazowy założony na planie zbliżonym do prostokąta, całkowicie zarosnięty, skupia się wokół wielkiego trawnika - salonu, opadającego ku płd równią pochyloną ze śladami 3 tarasów. Od wschodu ogranicza go szkarpa. Z górnego tarasu zachowały się narożniki z resztkami ceglanych murów oporowych, na z. ślady fundamentów altany.

Starodrzew. Przy w. narożniku górnego tarasu stara lipa stanowiąca pozostałość nieistniejącego już kręgu lip (por. Tomkiewicz). Pozostałe drzewa, przeważnie kilkudziesięcioletnie, związane z ogrodem krajobrazowym. Kilka drzew egzotycznych.

Elementy architektoniczne. Stary pałac (murowany ³⁴⁵⁶ z XVII w., przebudowany w okresie klasycyzmu) położony na górnym tarasie ogrodu, osiowo. Przed nim dwie symetrycznie usytuowane oficyny flankują pn narożniki założenia. Przy w. ścianie pałacowi w obrębie dawnego bosketu klasycystyczny pomnik z końca XVIII w. Z kanałów i systemów stawów wiodących do Ochodzy, pozostały tylko fragmenty. Na wyspie w Ochodzy, przeciętej wałem wiślanym, zarosłej młodym zagajnikiem ślady fundamentów dawnego budynku.

Rekonstrukcja. Mimo zachowanych fragmentów, planów i opisów, odtworzenie pierwotnego ogrodu z przełomu XVII/XVIII w. napotyka na poważne trudności, głównie ze względu na znaczne przemiany terenowe. Zapewne był to ogród jednoprzestrzenny, prostokątny,

o układzie głębokim, 6 lub 8 kwaterowy, opadający ku pół trzema tarasami otwartymi na daleki widok w dolinę Wisły. Całość ramowały z 3 stron aleje drzew lub szpalery grabowe. Kwatery górnego tarasu miały charakter ozdobny, dolnych raczej użytkowy (por. Branice, Witkowice). Ogród ~~ukształcony~~ ~~był~~ ~~przez~~ ~~osie~~ ~~łączy~~ ~~łączyła~~ symetrycznie osi: pałac-stawy, krzyżująca się na średnim tarasie z osią poprzeczną wiążącą kaplicę (od z.) z altaną lipową (od w.). Całość łączyła się ze zwierzyńcem w Ochodzy systemem stawów i kanałów, wykorzystujących istniejące w dolinie Wisły starorzecza.

Datowanie. Ogród włoski z silnymi wpływami francuskimi (osiowość, dziedziniec honorowy i t.d.) datowany na lata 1697-1730. Zwraca uwagę fakt iż mimo, że twórcą ogrodu był francuz Seret, to jednak ogród zachował typowy dla podkrakowskich ogrodów włoskich układ, ~~rozpościerał~~ (por. Witkowice, Biały Prądnik - poprzeczna oś altana krąg drzew)

Uwagi konserwatorskie. ~~Ogród zaniedbany~~ ^{Park silnie zarosły}, wymaga wzięcia pod ochronę i uporządkowania. Przywrócenie dawnego układu wydaje się niecelowe.

Literatura: Tomkiewicz str. 112, Łepkowski str. 72.